

**Praćenje i vrednovanje
polaznika programa CI SDŽ
u šk. god. 2023./24.**

Split, rujan 2023. godine

Sadržaj

1. Programi CI SDŽ	3
2. Vrednovanje	4
2.1. Vrednovanje procesa i ishoda učenja	4
2.2. Praćenje i napredovanje darovitih	5
3. Vrednovanje polaznika CI SDŽ	6
3.1. Opći kriteriji vrednovanja programa CI SDŽ	8
3.2. Postupak vrednovanja	10
4. Kriteriji za direktan nastavak programa	11
5. Zaključak	12

1. Programi CI SDŽ

Centar izvrsnosti Splitsko-dalmatinske županije već osmu godinu za redom okuplja visokomotivirane i potencijalno darovite učenike u izvanškolskim programima CI matematike, CI prirodoslovlja te CI novih tehnologija i informatike. Programi se provode u školama domaćinima svaku drugu subotu, u trajanju od 12 susreta po 4 sata, a završavaju se Projektnim danom na kojem polaznici i mentori prezentiraju svoja postignuća ostvarena tijekom programa zainteresiranim kolegama, roditeljima, nastavnicima i široj javnosti.

Izvođenje programa CI SDŽ nije primarno usmjereno na pripreme za natjecanja (iako polaznici CI SDŽ ostvaruju zapažene rezultate na državnim i međunarodnim natjecanjima) nego na razvoj kompetencija važnih za ostvarenje potencijala i cjeloviti razvoj darovitog pojedinca - kreativnost, logičko i kritičko mišljenje, sposobnost rješavanja problema, znanstveno-istraživački pristup problemima, cjeloživotno učenje, timski rad i vještine upravljanja, komuniciranja i samoprezentacije.

Također, programi su usmjereni na razvoj socio-emocionalnih vještina, s obzirom da je pružanje potpore socio-emocionalnom razvoju potencijalno darovitih nužan dio sustavne brige o darovitima.

Unutar programa CI SDŽ osmišljeni su vlastiti kurikulumi te pristupi učenju i poučavanju učenja visokomotiviranih i potencijalno darovitih učenika. U odgojno-obrazovnom radu osigurava se aktivna uloga potencijalno darovitog učenika te im se daje veća sloboda u izboru sadržaja i pristupa učenju koja im omogućava da preuzmu odgovornost za svoj razvoj i aktiviraju osobne potencijale na produktivan, konstruktivan i kreativan način. Darovitima se pomaže u prepoznavanju posebne odgovornosti koja ide uz njihov dar kako bi svojim angažmanom doprinijeli izgradnji zajednica kojima pripadaju i kvalitetnijeg društva u cjelini.

Kako bi proces bio cjelovit, osim planiranja sadržaja, ishoda učenja i poučavanja kao i načina na koji će se nastava provoditi, nužno je isplanirati i način vrednovanja ostvarenosti planiranih ishoda kao i način praćenja napretka polaznika tijekom programa.

2. Vrednovanje

2.1. Vrednovanje procesa i ishoda učenja

Vrednovanje procesa i ishoda učenja darovitih temelji se na načelima i pristupima vrednovanju definiranim u *Okviru za vrednovanje procesa i ishoda učenja u osnovnim i srednjim školama*. Pri vrednovanju postignuća i uradaka darovitih učenika, učitelj/mentor uzima u obzir razrade ishoda i očekivanja u kurikulumima (kojima je definirano što učenici moraju znati i moći učiniti u određenome odgojno-obrazovnom razdoblju). Unutar nastave u programima CI SDŽ, vrednovanje je potrebno dalje prilagoditi specifičnostima programa, kako bi se postavili kriteriji za procjenu napretka polaznika tijekom programa.

Unutar redovnog školskog sustava, govorimo o tri vrste vrednovanja, a kada se radi o darovitim učenicima tada to izgleda nešto drugačije, i primjenjivo je i na planiranje procesa vrednovanja u programu CI matematike:

1. **Vrednovanje za učenje** provodi se uz odgovarajuću napredniju razinu zadataka (sadržaja i aktivnosti) koja **potiče motivaciju i napredovanje darovitih učenika**. To vrednovanje **osigurava konkretne i konstruktivne povratne informacije o napretku** i služi darovitim učenicima da prilagode svoj pristup učenju i usklade očekivanja prema postavljenim ciljevima učenja, a učiteljima omogućava da preispitaju proces poučavanja i kurikulume po kojima rade. Povratne informacije učeniku trebaju biti konkretne i konstruktivne **tako da ga usmjeravaju, potiču njegovu motivaciju i daljnji interes za odabrano područje**.
2. **Vrednovanje kao učenje** usmjerava učenike prema **samorefleksiji i samovrednovanju**. Daroviti učenici u relativno ranoj dobi uče preuzimati inicijativu i odgovornost za vlastito učenje, tj. uče kako učiti, što je kompetencija koja podupire koncept cjeloživotnoga učenja.
3. **Vrednovanje naučenoga** dobro je poznat pristup koji podrazumijeva **procjenu razine usvojenosti znanja, vještina ili stavova** koji se očekuju od učenika. Provodi se periodično, na kraju određenoga odgojno-obrazovnog razdoblja i obično rezultira ocjenom. Važno je napomenuti da se vrednovanje naučenoga za darovite učenike provodi prema istim

kriterijima, primjenom istih ispitnih zadataka i postupaka kao što se vrednuju znanja i vještine ostalih učenika u razrednome odjelu.

Tijekom provedbe programa CI rijetko ćete u klasičnom smislu vrednovati naučeno, ali važno je davati polaznicima povratnu informaciju o njihovom radu i napretku kada je god to moguće (vrednovanje za učenje) te ih poticati na procjenu svoga rada u programu (vrednovanje kao učenje).

2.2. Praćenje i napredovanje darovitih

Praćenje je uočavanje i bilježenje zapažanja o napredovanju darovitih s pomoću odgovarajuće odgojno-obrazovne podrške: prate se postignuća i produkti (uradci) te refleksija darovitih na rad prema kurikulumu; može biti opisno ili pomoću ljestvice procjene; u domenu praćenja pripada i vođenje brige o dokumentaciji koja se odnosi na darovite.

U redovnom školovanju, praćenje služi prikupljanju informacija koje upućuju na potrebu preinaka u oblicima podrške, primjerice, na smanjivanje ili povećanje zahtjevnosti kurikuluma kako bi bio u najvećoj mjeri prilagođen odgojno-obrazovnim potrebama darovitoga učenika. Koliko god je moguće, u proces vrednovanja podrške potrebno je uključiti i učenika koji svojim iskustvima i refleksijama na proces može značajno pomoći u usmjeravanju budućih aktivnosti.

U programima CI SDŽ, praćenje napredovanja polaznika važno je zbog:

- davanja povratne informacije polaznicima
- praćenja napretka polaznika
- osposobljavanja polaznika za samoprocjenu i samovrednovanje
- procjene primjerenosti programa, odabranih tema i metoda
- određivanja kriterija izravnog upisa u programe CI
- unaprjeđenja programa i aktivnosti CI SDŽ

3. Vrednovanje polaznika CI SDŽ

Cilj programa svakog pojedinog CI je omogućiti darovitim učenicima iskustvo učenja pojedinog područja uz uvažavanje njihovih ideja, inicijative i potrebe za samostalnosti radom u manjim grupama te razvijanje logičko-kombinatoričkog, kritičkog i kreativnog mišljenja kao i motivacije za daljnji rad i razvoj njihovih sposobnosti i interesa.

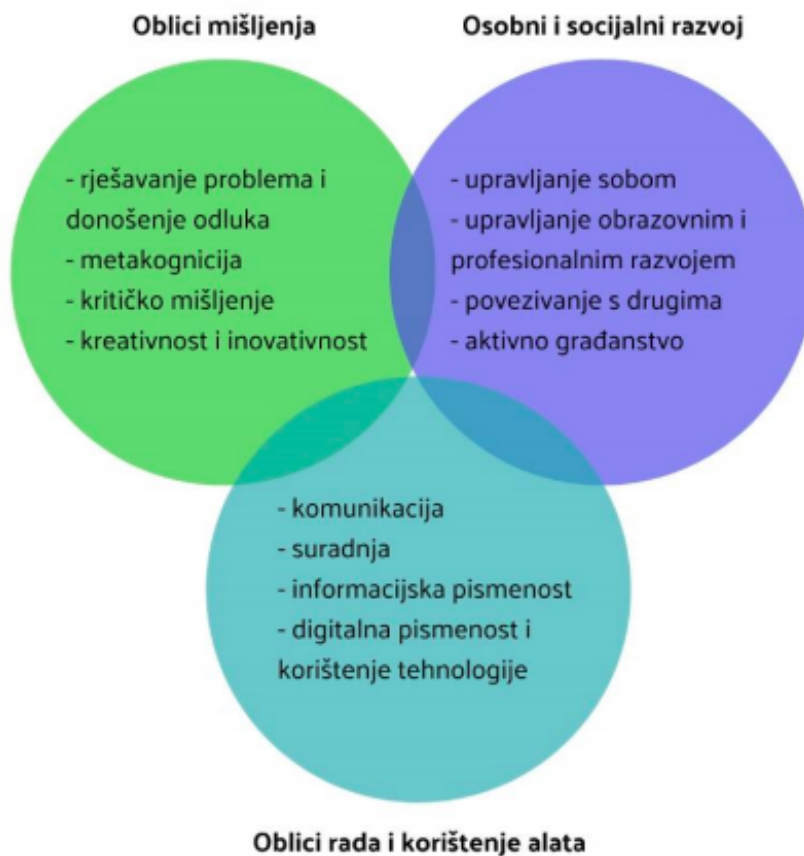
Da bi cijeli proces usvajanja znanja, vještina i stavova bio cjelovit, nužna je i komponenta vrednovanja:

Pri određivanju što bi to točno trebali vrednovati, valja voditi računa i o ključnim kompetencijama. Dakle, osim uzimanja u obzir ishoda predviđenih programom, važne su i neke druge kompetencije koje bi polaznici trebali usvojiti tijekom sudjelovanja u nastavi u CI SDŽ. Tri su skupine ključnih kompetencija:

1. oblici mišljenja
2. oblici rada i korištenje alata
3. osobni i socijalni razvoj.

Ključne kompetencije čine osnovu za ostvarivanje ciljeva odgojno-obrazovnog sustava (na kraju osnovnoškolskog i srednjoškolskog odgoja i obrazovanja, ali u ovom slučaju na kraju programa), zajedno s kompetencijama specifičnim za pojedine razine i vrste odgoja i obrazovanja, međupredmetne teme i nastavne predmete.

Pri određivanju kriterija vrednovanja polaznika koji sudjeluju u programima CI SDŽ, potrebno je odrediti kriterije koji su zajednički različitim programima (opći kriteriji) i kriterije koji uvažavaju specifičnosti svakog pojedinog programa (specifični kriteriji)

3.1. Opći kriteriji vrednovanja programa CI SDŽ

Svi izvanškolski programi CI SDŽ (CIM, CIP, CINTI) imaju opće kriterije koji su postavljeni za vrednovanje planiranih/ostvarenih aktivnosti po završetku programa. Kako bi se programi što uspješnije izvodili i kako bi se učenike poticalo na osobni razvoj i napredovanje, u nastavku donosimo kriterije koji će se vrednovati u školskoj godini 2023./24.:

1. redovitost u dolascima na nastavu

- tijekom provođenja programa, učenicima se unaprijed mogu opravdati izostanci, a samo dva (2) opravdana izostanka se toleriraju kao 100% dolazaka
- naknadno opravdavanje izostanka nakon provedenog programa subotom se neće uzimati u obzir (zaključno s tekućom subotom do 13 sati)
- ukoliko učenik nije aktivan polaznik (ukoliko dođe samo jednom ili dva puta u polugodištu), na polugodištu se briše iz evidencije polaznika

2. sudjelovanje u nastavnom procesu i aktivnostima

- aktivnost na nastavi
- prihvaćanje uputa/zadataka
- ometanje
- neprihvatljivo ponašanje
- redovitost nošenja pribora i opreme za rad

3. sudjelovanje na platformi Edux

- rješavanje online uradaka

4. suradnički rad

- suradnja u grupi
- razmjena ideja i mišljenja s kolegama

- aktivnost u grupnom radu
- preuzimanje vodstva
- prekidanje kolega
- nametanje mišljenja

5. **komunikacija s nastavnikom/mentorom**

traženje nastavka kontakta s mentorom i po završetku nastave, konzultiranje s mentorom izvan nastave, komunikacija na nastavi..)

6. **odnos prema školskoj imovini**

- poštuje pravila ponašanja u učionici/laboratoriju
- pažljivo rukuje s opremom
- uništava imovinu

7. **izvršavanje aktivnosti izvan nastave**

- domaći rad
- dodatne pripreme za nastavu
- aktivnosti vezane za projekte

8. **originalnost ideja i kreativnost**

- iznosi jedinstvena i konstruktivna rješenja
- kreativne ideje pri planiranju projekata
- interesi izvan predviđene teme

9. **motivacija**

- pokazuje interes za i izvan teme
- obavlja zadatke i prije predviđenih rokova
- predlaže dodatne aktivnosti
- nezainteresiran za nastavu i aktivnosti

3.2. Postupak vrednovanja

Mentori na početku predavanja dobivaju tablicu s popisom polaznika i označavaju prisutne.

U tablicu vrednovanja, po završetku nastave, pored imena polaznika, ukoliko imaju što dodati, unose komentar na taj dan te vrednuju komentarom njegov pristup nastavi koji će na kraju uz dolaske rezultirati mogućnost direktnog nastavka programa, a ujedno i dati sliku učenika na nastavi kako bi i roditelj imao povratnu informaciju o svom djetetu.

Ukoliko se polaznik na nastavi nije posebno isticao, ne unose nikakav komentar.

4. Kriteriji za direktan nastavak programa

Temeljem procesa vrednovanja i praćenja polaznika, po završetku programa bit će određeni koji polaznici imaju pravo direktnog upisa u programe u idućoj školskoj godini, bez obveze ponovnog testiranja.

Kriteriji za direktan nastavak programa:

- Pohađanje nastave (maksimalan broj opravdanih izostanaka su dvije (2) subote)
- Procjena ponašanja na nastavi - prema komentarima mentora tijekom programa
- Redovitost sudjelovanja u dodatnim aktivnostima na platformi EDUX (projekti, domaća zadaća)
- Redovitost sudjelovanja u evaluacijskim aktivnostima putem EDUX-a

Pravo direktnog upisa imat će određeni postotak od ukupnog broja polaznika, ovisno o planu i programu rada pojedinog CI za šk. god. 2024./25. te mišljenju stručne službe CI SDŽ.

5. Zaključak

Razrada kriterija i načina vrednovanja polaznika programa CI SDŽ nužna je kako bi nastava u programima CI SDŽ bila cjelovito isplanirana i provedena te kontinuirano unaprjeđivana.

Upoznavanje polaznika s kriterijima vrednovanja na samom početku nastave važno je jednako kao i u redovnoj nastavi u školama. Polaznici se upoznaju s očekivanjima mentora u programima koje su odabrali, imaju jasne smjernice za rad i napredak i upoznaju se sa svim detaljima programa. Mentori imaju jasno definirane zahtjeve od polaznika, čime je olakšano njihovo planiranje rada. Razrađeni kriteriji vrednovanja mentorima također olakšavaju praćenje napretka polaznika, kao i davanje konstruktivnih i jasnih povratnih informacija polaznicima.

Kriteriji vrednovanja su naravno i sami podložni izmjenama. Nužno je u praksi provjeriti izvedivosti objektivnog procjenjivanja svakog pojedinog kriterija, uzimajući u obzir karakteristike i izazove provedbe nastave u programima CI SDŽ.

Stoga je sustavna nadogradnja kriterija vrednovanja i unaprjeđivanje načina vrednovanja polaznika programa CI SDŽ dio plana rada pojedinih CI u narednim godinama.